

The Senior People Potential Empowerment Strategies for Community Participation Development by Vocational Education Institutions in Chiang Rai Province

Rewat Kaewthongmoon^{1*}, Benjamat Muangkasem², Vikrom Boonnun²,
Lelar Treeaekanukul²

*1 Doctor of Philosophy Program in Regional Development Strategies, School of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University, *Corresponding Author E-mail: 629998204@crju.ac.th*

2 School of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University,

Original article

Received: 15 April 2022

Revised: 29 April 2022

Accepted: 29 April 2022

Abstract

This research and development study aimed to (1) to analyze the potential level and potential empowerment needs among elderly people in Chiang Rai Province; (2) to examine the level of educational resources administration of vocational education institutions for potential empowerment of elderly people in Chiang Rai Province; and (3) to construct elderly people potential empowerment strategies for community participation development by vocational education institutions in Chiang Rai Province. The samples were 400 elderly people and 245 participants including administrators and teachers of vocational education institutions. The research instruments were questionnaire and interview while SWOT Analysis and TOWS Matrix were deployed as a means to construct the development strategies. The results showed that:

1. The empowerment of elderly people, in general was rated at the moderate level in which environment and security were rated at the highest level and identical to the potential of elderly people. The individual aspect analysis indicated that elderly people showed the preference for their community to have good structure, clean and safe environment at high scores.

2. The educational resources of the administration of vocational education empowerment of elderly people in Chiang Rai Province. The aspect showing the highest mean was administration and management. Followed by personal, materials and budget.

3. The elderly people potential empowerment strategies for community participation development by vocational education institutions in Chiang Rai Province consisted of 4 strategic issues. Strategy 1: Career building, income generation and entrepreneurship comprised 5 sub-strategies. Strategy 2: Creating and developing innovations, inventions and information system comprised 4 sub-strategies. Strategy 3: Mobilizing participation and learning society comprised 3 sub-strategies. And, Strategy 4: Developing environment and optimizing living conditions comprised 3 sub-strategies.

Keywords : Potential Elderly People, Community Mobilization, Vocational Education

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อการขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย

เรวัตกร แก้วทองมูล^{1*}, เบญจมาศ เมืองเกษม², วิกรม บุญนุ่น², เลหลำ ตรีเอกานุกุล²

1 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมารเวชศาสตร์ สำนักวิชาสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย * ผู้ประพันธ์บรรณกิจ อีเมล: 629998204@cr.ru.ac.th

2 สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

นิพนธ์ต้นฉบับ

บทคัดย่อ

วันรับ 15 เม.ย. 2564

วันแก้ไข 29 เม.ย. 2565

วันตอบรับ 29 เม.ย. 2565

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อการขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพ ความต้องการการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ และปัญหาของชุมชนในการขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงราย และ 3) เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน 245 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) และใช้เทคนิค TOWS Matrix ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับศักยภาพและความต้องการการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้สูงอายุมีระดับศักยภาพในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมและความมั่นคงของที่อยู่อาศัย ความต้องการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านสภาพแวดล้อมและความมั่นคงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของอาชีวศึกษาในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ ตามลำดับ

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ประเด็น โดยยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และการเป็นผู้ประกอบการ มี 5 กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างและพัฒนานวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และระบบสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ มี 4 กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างพลังการขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วมและสังคมแห่งการเรียนรู้ มี 3 กลยุทธ์ และยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาสิ่งแวดล้อมและสุขภาวะที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ มี 3 กลยุทธ์

คำสำคัญ: ศักยภาพผู้สูงอายุ, ขับเคลื่อนชุมชน, อาชีวศึกษา

บทนำ (Introduction)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ และรับผิดชอบต่อสังคม และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง นอกจากนี้ แผนแม่บทภายในยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดชีวิต (พ.ศ.2561 - 2580) ได้มีแผนพัฒนาศักยภาพคนตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ในช่วงวัยผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ โดยสมบูรณ์ (Aged Society) ซึ่ง United Nations (2013) ระบุว่า ประเทศใดมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปในสัดส่วนเกินร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หรือ Aging Society และจะเป็น “สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ” (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้น ถึงร้อยละ 20 โดยตัวเลขของประเทศไทย ในปี 2564 ไทยจะเข้าสู่สังคมประชากรสูงวัยแบบสมบูรณ์ โดยมีผู้ที่อายุมากกว่า 60 ปี เกิน ร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด อนึ่ง สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2561) กล่าวว่า เมื่อมีผู้สูงอายุมากขึ้นทำให้ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานลดลง ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวมากขึ้น การลงทุนการออมน้อยลง ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) หรือรายได้ประชาชาติน้อยลง งบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้น รัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณด้านสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุมากขึ้น อีกทั้งเกิดปัญหาสังคมตามมา เช่น ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง สภาพจิตใจแย่ และความเสื่อมโทรมทางร่างกาย จำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ ดังนั้น การ

เตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุควรจะมีร่วมกันทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีงานทำมากขึ้น รวมถึงการสนับสนุนให้มีการเตรียมวางแผนการออม การใช้ชีวิตในบ้านปลาย จะส่งผลให้ผู้สูงอายู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า ไม่เป็นภาระของสังคม

สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย (2563) ได้วิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงราย พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 225,862 คน โดยคาดว่าจังหวัดเชียงรายจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี 2567 นั่นคือ เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนสูงกว่าร้อยละ 20 ของประชากร ซึ่งแนวทางการใช้ศักยภาพของผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย มีกลยุทธ์การใช้ศักยภาพของผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ปัจจุบันทางสังคมมีอิทธิพลทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อศักยภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงราย ซึ่งการเรียนรู้การสร้างกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาสังคม คือ การสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาตนเอง และสังคม ให้ก้าวหน้าเกิดการเปลี่ยนแปลง และนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาชุมชน ในจังหวัดเชียงราย มีการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรสาธารณะที่ดำเนินกิจการโดยผู้สูงอายุหลายองค์กร ทั้งชมรมเก่าผญา ชมรมหอมเมือง สมาคมคนดีศรีเชียงราย สมาคมคนฮักเจียงฮาย และสภาคนฮักเจียงฮาย ซึ่งผู้สูงอายุได้เล็งเห็นความสำคัญของชุมชน และวัฒนธรรม จึงรวมกลุ่มกันเพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้านขึ้นมา (เฉลิมศรี เหล่าสุนทร. 2562)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560) ดำเนินการจัดตั้งสถานศึกษากระจายไปสู่ภูมิภาคทั่วประเทศเพื่อผลิต และพัฒนากำลังคนสำหรับการขับเคลื่อนชุมชน ตามบทบาทและภารกิจของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนสู่ตลาดแรงงานนั้น เพื่อให้สอดคล้อง และ

สามารถพัฒนากำลังคนเป็นไปตามที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และ สังคมแห่งชาติ. 2561) กำหนดไว้ว่า ควรสร้างระบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้กับผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาศักยภาพให้ผู้สูงอายุเป็นกำลัง และพลังในการขับเคลื่อนประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติไว้ว่า การศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิด จากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัย เกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้ ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ, สุรีย์ ธรรมิกบวร และสุรสม กฤษณะจุฑะ. (2560) ซึ่งได้ศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุ กับการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชนท้องถิ่นอีสาน พบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ ผู้สูงอายุ มีดังนี้ 1) ควรทำงานเชิงบูรณาการเพื่อสร้างการ เรียนรู้ที่ยั่งยืน 2) ควรสร้างการมีส่วนร่วม และการ คำนึงถึงความต้องการของผู้สูงอายุเพื่อสร้างกิจกรรมที่ เหมาะสม 3) ควรสร้างกลไกการสื่อสารกับผู้สูงอายุ 4) ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมที่หลากหลาย 5) ควรส่งเสริม กิจกรรมนันทนาการที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และ เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชน และ 6) ควรส่งเสริม กิจกรรมจิตอาสาเพื่อให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมใน โรงเรียนผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ เพ็ชรี ระบุปะ วิเชตร์ และ พลอยไพลิน ระบุวิเชตร์ (2561) ได้ศึกษา กลยุทธ์การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาภาวะ พหุพลังในผู้สูงอายุ พบว่า โรงเรียนผู้สูงอายุฯ ต้องเร่ง สร้างผู้สูงอายุให้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการโรงเรียน สร้างวิทยากรเพิ่ม เพิ่มหลักสูตรวิชาศิลปะ เช่น การวาด รูป การเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้จัดการศึกษาตนเองกลุ่ม เล็ก ๆ ที่ศูนย์ส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการส่งเสริมอาชีพ ผู้สูงอายุ

จากปัญหาและแนวทางการพัฒนาศักยภาพ ผู้สูงอายุข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการสร้างยุทธศาสตร์ การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนชุมชนแบบมี ส่วนร่วมโดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย เป็นทิศทาง และกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษา อาชีวศึกษาในการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุเพื่อ ขับเคลื่อนชุมชน เพื่อเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษา เพื่อให้มีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของ ผู้สูงอายุ เพื่อการขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives)

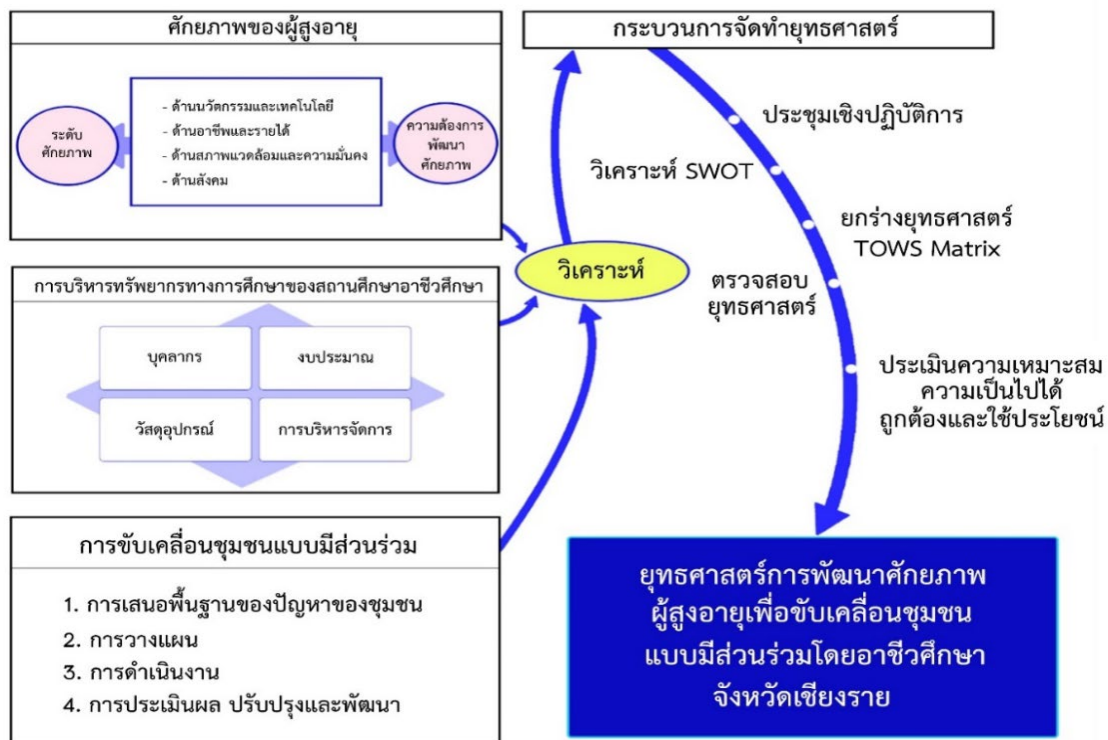
1. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพ ความต้องการการ พัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ และข้อมูลพื้นฐานความ ต้องการของชุมชนในการขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาการบริหารทรัพยากรทาง การศึกษาของอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของ ผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพ ผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดย อาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย (Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างยุทธศาสตร์การ พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อการขับเคลื่อนชุมชนแบบมี ส่วนร่วม โดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งในการ พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุที่จะมีประสิทธิภาพนั้น ผู้วิจัย จำเป็นต้องศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับศักยภาพ ความ ต้องการ ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนวัตกรรมและ เทคโนโลยี ด้านอาชีพและรายได้ ด้านสภาพแวดล้อมและ ความมั่นคง และด้านสังคม เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการ กำหนดแนวทางในการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาเพื่อนำไปสู่ ยุทธศาสตร์ นอกจากนี้ เพื่อให้เชื่อมโยงในการร่วมกัน พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุกับอาชีวศึกษา ในจังหวัด เชียงราย ผู้วิจัยต้องศึกษาความพร้อมเกี่ยวกับทรัพยากร

ทางการศึกษาของอาชีวศึกษา โดยได้นำหลักการการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่จำเป็นใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ และด้านการบริหารจัดการ การสร้างและพัฒนา ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อการขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยอาชีวศึกษา ในจังหวัด เชียงราย ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์

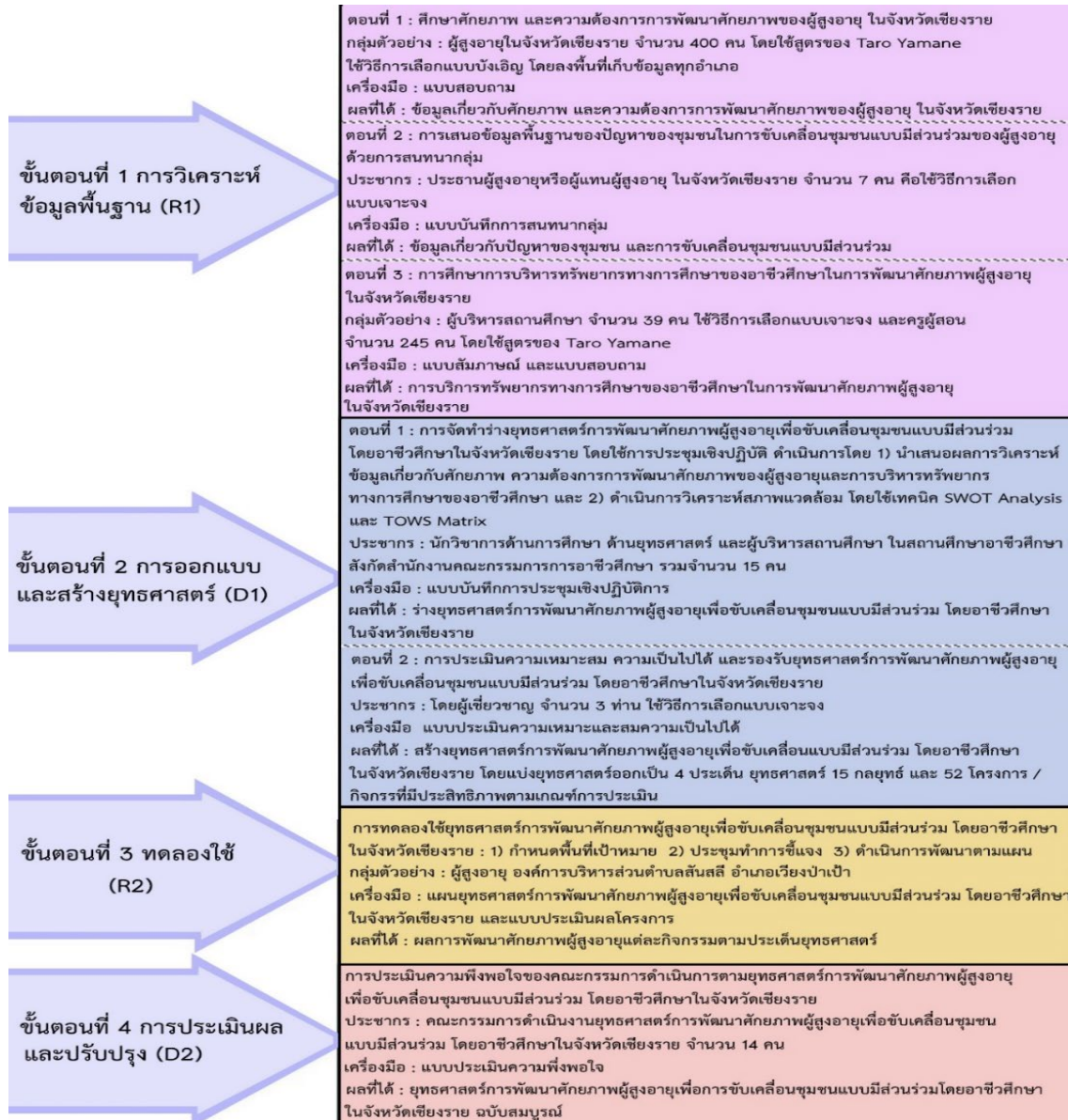
ออกเป็น 5 กระบวนการสำคัญ คือ การประชุม การวิเคราะห์ SWOT การจัดทำ TOWS Matrix การตรวจสอบ ยุทธศาสตร์ ตลอดจน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการใช้ประโยชน์ของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ แสดงเป็นกรอบแนวคิด ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้า คิดค้น อย่างเป็นระบบ น่าเชื่อถือ มีเป้าหมายในการพัฒนางานและทดลองใช้จนได้ผลเป็นที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำกระบวนการวิจัยและพัฒนา มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและ

ความพร้อมของอาชีวศึกษา ขั้นตอนที่ 2 เป็นการออกแบบและสร้างยุทธศาสตร์ โดยใช้เทคนิค SWOT และ TOWS Matrix ร่วมกับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ ขั้นตอนที่ 3 เป็นการทดลองใช้ยุทธศาสตร์ และขั้นตอนที่ 4 เป็นการวัดและประเมินผล รวมไปถึงการปรับแก้ไขให้ยุทธศาสตร์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถเขียนขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

ผลการวิจัย (Results)

ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพความต้องการการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ และข้อมูลพื้นฐานความต้องการของชุมชนในการขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.71, S.D. = 0.72$) เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมและความมั่นคง ($\bar{x} = 2.94, S.D. = 0.79$) รองลงมาคือ ด้านสังคม ($\bar{x} = 2.77, S.D. = 0.87$) ด้านอาชีพและรายได้ ($\bar{x} = 2.63, S.D. = 0.55$) และด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ($\bar{x} = 2.50, S.D. = 0.65$) ตามลำดับ ส่วนความต้องการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.02, S.D. = 0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่

ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อมและความมั่นคง มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.54$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ ด้านสังคม ($\bar{x} = 3.15$, S.D. = 0.84) ด้านอาชีพและรายได้ ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = 0.55) และด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ($\bar{x} = 2.92$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สรุปข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในการขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน และเสนอแนวคิดการขับเคลื่อนชุมชน เป็นการเสนอข้อมูลสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อทราบปัญหาและความต้องการของชุมชน และเข้าใจปัญหาความต้องการจริง ๆ ของชุมชน

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการ ร่วมตัดสินใจและกำหนดโครงการ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และร่วมตัดสินใจ

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนและโครงการ โดยเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิชาการ เช่น แนะนำการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และ ด้านส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เป็นการติดตามความก้าวหน้าของโครงการ เพื่อทราบผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรค

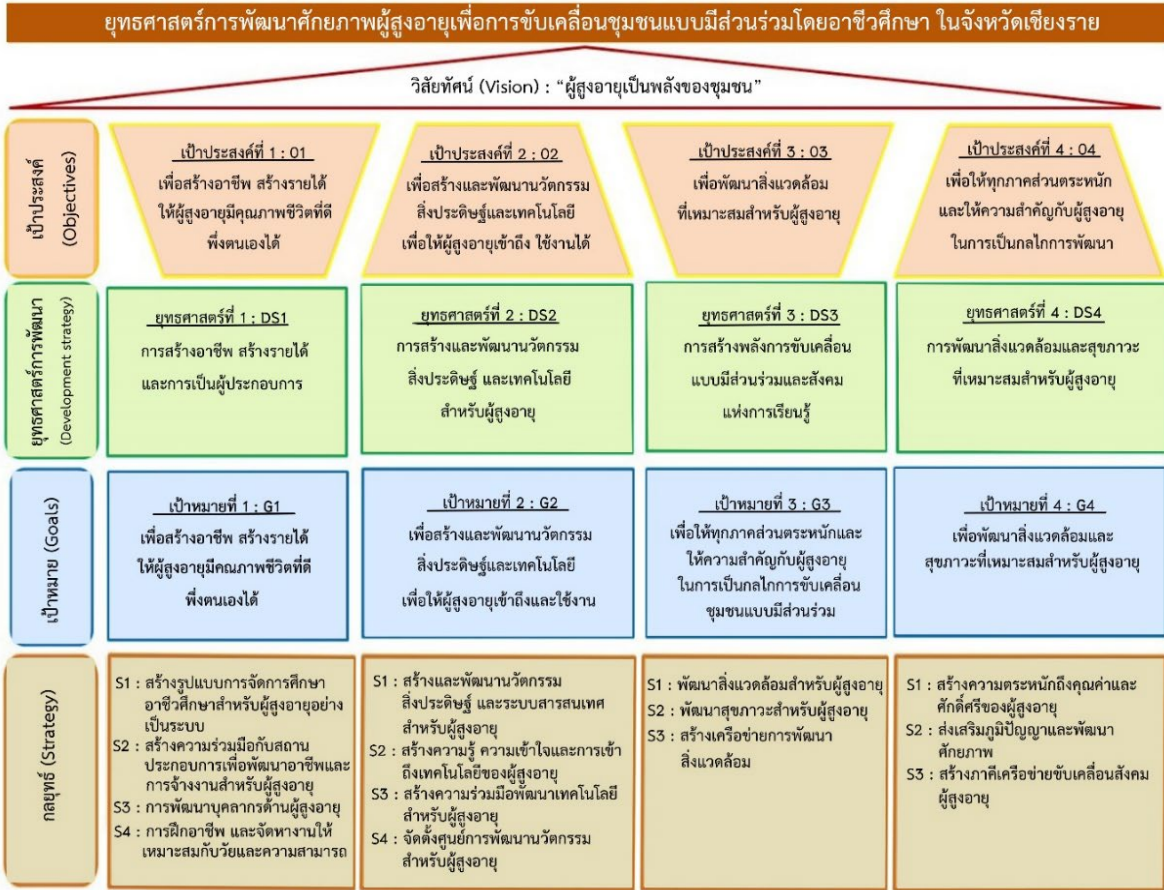
ตอนที่ 3 ผลศึกษาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของอาชีวศึกษาในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.79) รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ($\bar{x} = 3.39$, S.D. = 0.63)

ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{x} = 3.21$, S.D. = 0.72) และด้านงบประมาณ ($\bar{x} = 3.05$, S.D. = 0.81) ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย โดยแบ่งยุทธศาสตร์ออกเป็น 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ 15 กลยุทธ์ และ 52 โครงการ/กิจกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังภาพที่ 3

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย มีดังนี้ วิสัยทัศน์ (Vision) มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.47) เป้าประสงค์ (Objectives) มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.71) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.88) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างและพัฒนานวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ และระบบสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$, S.D. = 1.29) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างพลังการขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วมและสังคมแห่งการเรียนรู้ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.16) ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาสิ่งแวดล้อมและสุขภาวะที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5$, S.D. = 0)

ภาพที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้ ยุทธศาสตร์ การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนชุมชน แบบมีส่วนร่วมโดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย

การดำเนินกิจกรรมตามประเด็นยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยเลือกสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย พื้นที่ดำเนินการในจังหวัดเชียงราย ตามประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ประเด็น รวม 4 กิจกรรม มีผลการดำเนินการดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และการเป็นผู้ประกอบการ โครงการสร้างอาชีพ สร้าง งาน สร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุ มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 30 คน มีผลการประเมินโครงการดังนี้ ด้านปฏิกริยา ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu= 4.90, \sigma= 0.30$) ด้านการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการอบรมแล้ว ในภาพรวม มีศักยภาพอยู่ในระดับดีเด่น ($\mu= 4.73,$

$\sigma= 0.51$) ด้านพฤติกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu= 4.47, \sigma= 0.56$) และด้านผลลัพธ์ ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\mu= 4.37, \sigma= 0.60$)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างและพัฒนา นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และระบบสารสนเทศสำหรับผู้ สูงอายุ โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่กับผู้สูงอายุ มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 30 คน มีผลการประเมินโครงการดังนี้ ด้านปฏิกริยา ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu= 4.37, \sigma= 0.48$) ด้าน การเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการอบรมแล้ว มี ศักยภาพอยู่ในระดับดีเด่น ($\mu= 4.03, \sigma= 0.46$) ด้าน พฤติกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu= 3.71, \sigma= 0.48$) และด้านผลลัพธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu= 3.13, \sigma= 0.61$)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างพลังการขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วมและสังคมแห่งการเรียนรู้ โครงการฝึกอบรมผู้สูงวัยกับการขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วม มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 30 คน มีผลการประเมินโครงการดังนี้ ด้านปฏิภพในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.93, \sigma = 0.24$) ด้านการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการอบรมแล้วในภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.95, \sigma = 0.64$) ด้านพฤติกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.97, \sigma = 0.64$) และด้านผลลัพธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83, \sigma = 0.65$)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 30 คน มีผลการประเมินโครงการดังนี้ ด้านปฏิภพในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.67, \sigma = 0.47$) ด้านการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการอบรมแล้วในภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับดีเด่น ($\mu = 4.32, \sigma = 0.49$) ด้านพฤติกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35, \sigma = 0.48$) และด้านผลลัพธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.67, \sigma = 0.54$)

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย

ในการประเมินความพึงพอใจยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งประเมินโดยคณะกรรมการดำเนินงาน จำนวน 14 คน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77, S.D. = 0.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนามีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมี

ศักยภาพ ($\bar{X} = 4.93, S.D. = 0.26$) รองลงมาคือ กิจกรรมตามยุทธศาสตร์การพัฒนามีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 4.86, S.D. = 0.35$)

การอภิปรายผล (Discussion)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการศึกษาศักยภาพ และความต้องการการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงราย ที่พบ คือ

1.1 ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี พบว่า ในด้านศักยภาพในปัจจุบันชุมชนมีการส่งเสริมการสร้างสิ่งประดิษฐ์ หรือสิ่งใหม่ๆ สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาหรือสร้างสิ่งประดิษฐ์หรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าชุมชนให้การส่งเสริมและสนับสนุนร่วมกับผู้สูงอายุมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหรือพัฒนาชุมชนด้วยเช่นกัน ซึ่งต่างฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของจินตวีร์ เกษมสุข (2554 : 141) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง

1.2 ด้านอาชีพและรายได้ พบว่า ทั้งด้านศักยภาพและความต้องการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีทักษะและความชำนาญในการประกอบอาชีพและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการกิจการด้วยตนเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุทักษะและความชำนาญหรือภูมิปัญญาที่สามารถสร้างเป็นรายได้เป็นของตนเองได้ แต่ขาดทักษะในด้านการประกอบธุรกิจ ดังนั้น การส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีรายได้สามารถหาเลี้ยงตนเองได้ อีกทั้งสามารถนำภูมิปัญญามาถ่ายทอดสู่คนในชุมชนได้

สอดคล้องกับ เจิมขวัญ รัชชานันติ (2559 : 81) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพการใช้ภูมิปัญญาเพื่อสร้างรายได้ของกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รูปแบบการจัดการภูมิปัญญา ของผู้สูงอายุเป็นลักษณะที่เคยมีการรวมกลุ่มในการประกอบธุรกิจมาก่อน ได้รับความช่วยเหลือในเรื่องการจัดหาวัตถุดิบ และการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เหตุผลในการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งการเสริมสร้างรายได้

1.3 ด้านสภาพแวดล้อมและความมั่นคง ในด้านศักยภาพ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเข้าถึงและใช้บริการสาธารณะได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และปลอดภัย แต่ความสามารถในปรับปรุง หรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ให้เล็งเห็นความสำคัญของการใช้บริการสาธารณะ เพราะเป็นสวัสดิการและเป็นผลประโยชน์ของตนเอง

1.4 ด้านสังคม พบว่า ในด้านศักยภาพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรม ในชุมชน เช่น การประชุมเสนอความคิด กิจกรรมทางศาสนา การพัฒนาชุมชน เป็นต้น ส่วนด้านความต้องการพบว่า มีความสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น และการระดมความคิดร่วมกับผู้อื่นในชุมชน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น การประชุมประจำหมู่บ้าน กิจกรรมพัฒนาชุมชนต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โมรยา วิเศษศรี (2563 : 86) ที่ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางสังคม มีอิทธิพลกับประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของ อาชีวศึกษาในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในจังหวัด เชียงราย

2.1 ด้านบุคลากร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีความพร้อมด้านบุคลากร เพื่อ

สนับสนุนพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงรายมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะหลายด้าน โดยเฉพาะ การนำเทคโนโลยีมีประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุได้ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ สอดคล้องกับแนวคิดของ หนึ่งฤทัย มั่นคง (2562 : 450 – 452) ที่กล่าวว่า กำลังคน (Man) นับเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนางาน ซึ่งบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในยุคใหม่ต้องมีความรู้ในด้านเทคโนโลยีเพื่อรองรับยุค Thailand 4.0

2.2 ด้านงบประมาณ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการระดมทรัพยากร ด้านงบประมาณ เพื่อจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษามีการดำเนินการระดมทรัพยากร ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ร่วมกับหน่วยงาน หรือสถานศึกษาอื่น ๆ มีหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ

2.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดลำดับความสำคัญและความจำเป็นของวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น เพื่อการพัฒนา ศักยภาพผู้สูงอายุ แต่มีการดำเนินการจัดทำแผนงานในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษามุ่งเน้นการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบให้กับผู้เรียนตามวัยเรียนและตามความสนใจในหลักสูตร ตามภารกิจหลักของสถานศึกษา คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ดังนั้น สถานศึกษาจึงยังไม่มีเตรียมการหรือวางแผนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ กอปรกับงบประมาณที่มีจำนวนจำกัดและการจัดซื้อมีความซับซ้อน

2.4 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการสร้างความร่วมมือกับชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ อย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษามีการดำเนินการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุได้

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ เพื่อขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย

ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และการเป็นผู้ประกอบการ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างและพัฒนา นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างพลังการขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วมและสังคมแห่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและ สุขภาวะที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

มีแนวโน้มความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และ ประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ โดยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวโน้มที่สอดคล้องกัน ทั้งหมดว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคม แห่งชาติ (2561 : 1-9) กล่าวว่า สถานการณ์ แนวโน้มใน การพัฒนาประเทศ ในปัจจุบันประเทศไทยยังคงมี ประเด็นความท้าทายการพัฒนาในหลายมิติ ทั้งในมิติ เศรษฐกิจที่โครงสร้างเศรษฐกิจยังไม่สามารถขับเคลื่อน ด้วยนวัตกรรมอย่างเต็มที่ ผลผลิตภาพการผลิตของภาค บริการ และภาคเกษตรยังอยู่ในระดับต่ำ คุณภาพ และ

สมรรถนะของแรงงานที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ มิติทางสังคมที่ การยกระดับรายได้ของประชาชน การแก้ปัญหาด้าน ความยากจน และความเหลื่อมล้ำ การพัฒนาคุณภาพ การให้บริการ และการขยายโอกาสในการเข้าถึงระบบ บริการสาธารณะยังคงมีช่องว่างที่สามารถพัฒนาต่อไปได้ มิติสิ่งแวดล้อมที่การฟื้นฟู และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมยังเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการพัฒนา ประเทศอย่างยั่งยืน และมิติของการบริหารจัดการ ภาครัฐที่ยังขาดความต่อเนื่อง และความยืดหยุ่นในการ ตอบสนองความต้องการในการแก้ปัญหาของประชาชน ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพนอกจากนี้ ยังมีสถานการณ์ที่ กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานลดลง และประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความก้าวหน้า ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด ความ ท้าทายใหม่ ๆ ซึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งด้านความมั่นคง และเศรษฐกิจ การเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อนจากการ รวมกลุ่มภายในภูมิภาค และการเปิดเสรีด้านต่าง ๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความ เสื่อมโทรมของระบบนิเวศ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวจะ ก่อให้เกิดความท้าทายในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติ ความมั่นคง เศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์ด้าน ต่าง ๆ ที่รอบคอบ และครอบคลุมเพื่อเป็นกรอบในการ ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่าง มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

1. จากการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถสร้าง สิ่งประดิษฐ์ หรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาชุมชนของผู้สูงอายุ พบว่า ระดับศักยภาพอยู่ใน ระดับปานกลางแต่ระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก

ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการพัฒนาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สิ่งนวัตกรรมใหม่ ดังนั้นควรมีการฝึกอบรมสร้างหลักสูตรหรือการนำภูมิปัญญาของผู้สูงอายุมาบูรณาการหรือประยุกต์สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

2. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงราย และองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น ควรศึกษาหลักการและกระบวนการการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ ให้ครบถ้วนก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- จินตวีร์ เกษมสุข (2554). *การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจิมขวัญ รัชชุตานติ. (2559). ศักยภาพการใช้ภูมิปัญญาเพื่อสร้างรายได้ของกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 11(2), 67-84.
- เฉลิมศรี เหล่าสุนทร. (2562). กลยุทธ์การใช้ศักยภาพของผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย. *วารสารมหาวิทยาลัยวิชาการ*. ปีที่ 6 ฉบับพิเศษ. 134 – 154.
- ธนิต โตอดิเทพย์. (2563). กลไกของการพัฒนาผู้สูงอายุในท้องถิ่น: กรณีศึกษาจังหวัดชลบุรี. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. ปีที่ 28. ฉบับที่ 1. 120 – 140.
- ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ, สุรีย์ ธรรมิกบวร และสุรสม กฤษณะจุงษะ. (2560). *โรงเรียนผู้สูงอายุกับการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชนท้องถิ่นอีสาน*. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- เพ็ชรี รูปะวิเชตร์ และ พลอยไพลิน รูปะวิเชตร์. (2561). *กลยุทธ์การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาภาวะพหุฒิปลังในผู้สูงอายุ*. ศึกษาศาสตร์สาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2(3), 17-30.
- โมรยา วิเศษศรี ศิริวิทย์ กุลโรจน์ภัทร รัชฎา พงษ์ธนกิจ และสุนทร ผจญ (2563). *ประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร*. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(9), 79-94
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *ผู้สูงอายุในประเทศไทย : แนวโน้ม คุณลักษณะและปัญหา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.
- สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย. (2563). *สถิติผู้สูงอายุ*. เชียงราย : สำนักงานฯ.
- หนึ่งฤทัย มั่นคง. (2562). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในยุค Thailand 4.0. *วารสารวิชาการ Veridian E Journal* บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. 12(2), 444 – 458.
- United Nations. (2013). *World Population Ageing*. New York: UN.